

پنهان کاری

در شاهنامه ی فردوسی

زهرانی زاده سماکتی

زیر نظر اساتید:

دکتر رضا فرصتی جویباری و دکتر حسن مصوریان

دیده‌های زاده چمازکتی

نبی زاده چمازکتی، زهرا - ۱۳۶۳

پنهن کاری در شاهنامه ی فردوسی / گردآورنده: نبی زاده چمازکتی، زهرا، «کارشناس
ارث ادبیات فارسی»، - انتشارات علمی یسنا، چاپ ۱۳۹۲، ۱۵۱ ص.

ISBN: 978-600-6832-15-9

فهرست نویسی با اساس اطلاعات: فیبا

رده بندی کنفر: ۴۴۲ پ ۲۵/۴۹۵ PIR

رده بندی دیو: ۱/۱۹۱

شماره کتابشناسی: ۳۲۸۹۰۱۶

افزوده شناسه:

چاپ: اول - ۱۳۹۲

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۸۳۲-۱۵-۹

عنوان: پنهن کاری در شاهنامه ی فردوسی

نویسنده: نبی زاده چمازکتی، زهرا

ویراستار: فاطمه عبدالله پور

ناشر: انتشارات علمی یسنا

تیراژ: ۵۰۰

طراحی و گرافیکست: فرزاد لطفی - معصومه عبدالله پور (انتشارات علمی یسنا)

چاپ و صحافی: انتشارات علمی یسنا

مازندران، قائم شهر، انتشارات علمی یسنا، ۰۲۲۶۵۱۰۰ - ۱۲۳

Email: hashemi.s150@gmail.com

۱	مقدمه
---	-------

فصل اول

۳	زندگی فردوسی
۴	دین و عقیده فردوسی
۴	فردوسی و محمود
۵	زبان شعری فردوسی
۶	افکار فردوسی
۷	آثار فردوسی
۷	شاهنامه
۷	داستان نظم شاهنامه
۸	شاهنامه و اهمیت آن
۱۱	خدای نامک
۱۱	موضوع شاهنامه
۱۲	فردوسی، شاهنامه و حماسه
۱۸	واژگان عربی در شاهنامه
۱۹	پنهان کاری
۱۹	پنهان کاری از منظر نهج البلاغه
۲۰	انواع پنهان کاری از منظر روانشناسی

فصل دوم

۲۳	پنهان کاری ها در شاهنامه
۲۳	پنهان کاری های ابلیس
۲۳	پنهان کاری ابلیس از ضحاک
۲۵	پنهان کاری ابلیس و ضحاک از مرداس (پدر ضحاک)

۲۶.....	پنهان کاری ابلیس از کیکاووس.....
۲۶.....	پنهان کاری ابلیس از کیکاووس.....
۲۷.....	پنهان کاری های مردان در شاهنامه.....
۲۷.....	پنهان کاری پادشاهان.....
۲۸.....	اردشیر.....
۲۹.....	اردوان.....
۲۹.....	اسکنان.....
۳۴.....	افریزیان.....
۴۰.....	بهرام گور.....
۴۲.....	بهمن.....
۴۳.....	پشنگ.....
۴۴.....	خاقان.....
۴۵.....	سلم و تور.....
۴۶.....	شاپور.....
۴۷.....	شاپور (ذوالاکتاف).....
۴۹.....	شاه سمندگان.....
۵۰.....	شاه هاماوران.....
۵۱.....	شاه یمن.....
۵۲.....	شنگل.....
۵۲.....	فریدون.....
۵۴.....	قباد.....
۵۵.....	قیصر.....
۵۵.....	کاووس.....
۵۶.....	گشتاسپ.....
۶۰.....	مهراب.....
۶۱.....	هرمزد.....

فصل سوم

۶۳	پنهان کاری پهلوانان
۶۳	اسفندیار
۶۵	اهرن و میرین
۶۶	بهرام
۶۸	بهرام پورسیاوش
۶۹	بهرام
۷۰	بهرام
۷۱	رستم
۷۴	زال
۷۵	سام
۷۶	سهراب
۷۷	سیاوش
۸۰	قارن
۸۰	گرگین
۸۳	گیو
۸۴	هجیر
۸۵	هومان

فصل چهارم

۸۷	پنهان کاری سایرین
۸۷	ارمایل و گرمایل
۸۷	برزوی
۸۸	بندوی
۹۰	بهمن
۹۱	پرمایه و کیانوش
۹۱	پیران

۹۳.....	پیروز خسرو.....
۹۴.....	جاماسپ.....
۹۵.....	جانوشیار و ماهیار.....
۹۶.....	خرّاد برزین.....
۹۸.....	زروان.....
۹۹.....	شغاد.....
۱۰۰.....	شیدم.....
۱۰۰.....	کترو.....
۱۰۱.....	گرسیور.....
۱۰۳.....	موبدان.....
۱۰۳.....	وزیر اردشیر.....
فصل پنجم	
۱۰۵.....	پنهان کاری زنان در شاهنامه.....
۱۰۵.....	پادشاهان.....
۱۰۵.....	قیدافه.....
۱۰۶.....	همای.....
۱۰۷.....	پهلوانان.....
۱۰۷.....	گردآفرید.....
۱۰۸.....	سایرین.....
۱۰۹.....	تهمینه.....
۱۱۰.....	دختر اردوان.....
۱۱۱.....	دختر مهتر چاچ.....
۱۱۱.....	دختر مهرک نوشزاد.....
۱۱۲.....	دلفروز فرخ پی.....
۱۱۳.....	رودابه.....
۱۱۵.....	زن بهرام پورسیاوش.....

۱۱۶	زن جادوگر
۱۱۷	سپینود
۱۱۸	سودابه
۱۲۰	سیندخت
۱۲۱	شیرین
۱۲۲	فرانک
۱۲۴	کامران و سودابه
۱۲۵	کرد
۱۲۷	گلنار
۱۲۸	مالکه
۱۳۰	منیژه
۱۳۱	ناهید

فصل ششم

۱۳۳	علل پنهان کاری ها در شاهنامه
۱۳۳	آگاهی بیشتر و آگاه کردن
۱۳۳	امتحان کردن
۱۳۳	انتقام
۱۳۳	پنهان کردن هویت
۱۳۳	ترس
۱۳۴	تصاحب قدرت و حُب سلطنت
۱۳۴	جاسوسی
۱۳۴	جلوگیری از جنگ و دشمنی
۱۳۴	حسادت
۱۳۴	حفظ جان
۱۳۵	رازداری
۱۳۵	رسیدن به هدف

۱۳۵.....	شکست نخوردن از دشمن.....
۱۳۵.....	عشق.....
۱۳۵.....	فریب.....
۱۳۶.....	کینه و دشمنی.....
۱۳۸.....	منابع و مآخذ.....

www.ketab.ir

مقدمه

فردوسی در سال ۳۲۹ هـ.ق در روستای باژ از توابع طابران توس به دنیا آمد. فردوسی خود پهلوان منش و شاهنامه در حقیقت پهلوان نامه است و عظمت فردوسی در روح پهلوانانی که در شاهنامه از آن سرشار است جلوه گر می شود. یکی از خصایص وی این است که در شاهنامه نمی خواهد خواننده یا شنونده داستان دلسرد و نومید از کار بیرون بیاید، به طوری که در هر بیت خواندن و شنیدن آن منظومه را نداشته باشد، بلکه می خواهد، پهلوانان داستان های او همه ی مظهر خصال، آزادگی، رادمردی، بزرگ منشی باشند. شاهنامه هم از حیث کمیت و هم از حیث کیفیت دست نویس های گوناگون حدود پنجاه تا شصت هزار بیت است و گاهی بیش از آن. هیچ کدام از آثار بزرگ فارسی به پای آن نمی رسد. و قلمرو ادعای شاهنامه، اگر کیومرث را اصل شاه ایران بخوانیم، کل تاریخ چندین هزار ساله ی قوم ایرانی است، و اگر کیومرث را طبق اسطوره ها نخستین بشر بدانیم، کل تاریخ حیات آدمی را شامل می شود. و هم از جهت کیفیت: عظیم ترین شاهکارترین نظم فارسی و یادگار ادبی بشر است و باید گفت چیزی از حنّه های زندگی انسانیت را هم از صوری و معنوی نیست که در این کتاب فروگذار شده باشد.

فردوسی با الهام از نبوغ خاص و حس شاعری وینا دار، داشت، حماسه ی قوم ایرانی را که مشحون به حکمت و فرزانیگی نسل های گوناگون بود، نیاز زمانه در آمیخت و با القای جهان بینی خاص خود، مفاهیم آن را عمق بخشید و یکی از بهترین و ناب ترین گنجینه ی ادبیات جهانی افزود.

این کتاب نمونه اصلی و سرمش کامل منظومه های حماسی بوده و به یک عصر و سن خاصی تعلق ندارد، بلکه شاهکاری است که هر روز به طراوتش افزوده می شود. حماسه، به عنوان یک عامل همبستگی اجتماعی در جوامع سنتی، به تدریج نقشش را از دست می دهد، و مخاطبانش به مراتب گسترده تر می شود. از قوالان، شاعران، نقالان، خنیاگران دوره گرد گرفته تا عصر امروز تئاتر، سینما و تلویزیون به روایاتی از افسانه های باستانی روی آورده اند. چون

شاهنامه کتابی است که آدمی را در همان شرایط خاکی خود به بالاترین مرتبه ی انسانی فرا می خواند و هیچ چندوچونی از زندگی نیست از نوع: جوانی و پیری، زن و مرد، خوشبختی و بدبختی، مهر و کینه، دانایی و نادانی که در آن جای شایسته ای نیافته باشد و شاهنامه گونه هایی از این روایت های اساطیری- تاریخی یا گونه هایی از روایت های پهلوانی که به کنش ها و رفتار پهلوانان و رویداد پهلوانی می پردازد، در هم می آمیزد. حکیم فرزانه توس در شاهنامه کار بزرگی انجام داده و زندگی و مرگ پهلوانان و پادشاهان را به شکلی هنری با اندیشه ی دینی پیوند زده است مانند: بی اعتباری دنیا که رساترین و پرکاربردترین پیام اوست که آن را به پند و عبرت های خود قرار داده است.

دنیا، در نگاه سراسر عبرت و مرگ، نردبان فنا و رفتن به سوی بقا است. و پنهان کاری در شاهنامه نیز روایت نمایی از بدی، راستی و ناراستی است که گاهی مورد ستایش و گاهی مورد نکوهش قرار می گیرد.

فردوسی، شاعر بشر دوست ایرانی در شاهنامه، همگان را به خردمندی، دینمداری، دادگری و دیگر فضیلت های انسانی دعوت می نماید و طبع لطیف و قلب مهربان و با روحیه ی حماسی، مسائل و موضوعات دقیقی را در این زمینه مطرح می سازد و راه رستگاری و سعادت انسان را در این راه می داند و همواره بداندیشی، نابزدی، بیج اندیش و ناراستی را نکوهش می کند، و در مجموع اشعار فردوسی نیز شعرهایی وجوه دارد. پنهان کاری در آن ها به چشم می خورد و از زنان و مردانی که هر کدام دارای شخصیت برجسته ای هستند، مانند: شاهان، پهلوانان، شاهزادگان و غیره... تصویرسازی کرده است که در سبک ایشان دارای طینت و فطرت پاک اند، ولی به ناچار کارهایی را پنهان می کنند و انسان هایی سره ساز و انداکار و عاقبت اندیش می باشند، اما دسته ای دیگر به عمد و از روی حيله گری، ديه، حسادت و دشمنی، کارهایی را پنهان می کنند که مورد سرزنش و شماتت قرار می گیرند. در این اثر نگارنده بر آن است که تمام اشعار پنهان کاری شاهنامه ی فردوسی را مورد مطالعه و بررسی قرار دهد که می تواند برای دانشجویان ادبیات فارسی بسیار ثمربخش باشد.